

ทรัพยากรธรรมชาติ

มานะ สามเมือง-----

ย

ย เนื่องจากลักษณะทางธรณีวิทยาและสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้เกิดมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

จนกลายเป็นที่หมายปองเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มชนต่าง ๆ ตลอดจนมา ทรัพยากร ธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ตมีดังนี้1. ทรัพยากรดิน

ย เกาะภูเก็ตประกอบด้วยพื้นที่ลาดชันแบบภูเขา ที่ราบเชิงเขาและบริเวณที่ราบ สภาพดินเกิดจากการสลายตัวของหิน กววดและศิลาแลง

ดินดังกล่าวปกคลุมทั่วทั้งบริเวณพื้นที่เชิงเขาและชายฝั่ง อันเกิดจากการพัดพาทับถมกระแสน้ำและคลื่นลม

ย ทางด้านตะวันตกและตอนกลางของเกาะเป็นพื้นที่ราบต่ำกว่าบริเวณอื่น ๆ จึงถูกทับถมด้วยดินและตะกอนใหม่ ซึ่งเกิดจากการพัดพามาทับถมโดยกระแสน้ำ

บริเวณชายหาดเกิดจากการทับถมโดยการกระทำของคลื่นลม ชายหาดมีสภาพเป็นหาดทรายขาวสวยงาม ทางตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มมีการทับถมของตะกอนดินโคลน

สภาพโดยทั่วไปของดินในภูเก็ตเป็นดินที่มีการระบายน้ำได้ดี แต่ขาดประสิทธิภาพในการอุ้มน้ำ สลายตัวได้ง่าย เหมาะแก่การปลูกยางพารา และสับปะรด

โดยเฉพาะสับปะรดภูเก็ตพันธุ์พื้นเมือง2. แร่ธาตุ

ย เนื่องจากสภาพทางธรณีวิทยาของภูเก็ตประกอบด้วยหิน 3 ชนิด คือ หินชั้น หินแปร และหินอัคนี หินทั้ง 3 ชนิดนี้ หินอัคนี เป็นหินที่มีแร่ดีบุก

ย หินอัคนีที่พบเป็นประเภทหินแกรนิต ซึ่งพบมากทางตอนกลางและตะวันตกของเกาะภูเก็ต

ย มีการพบดีบุกในภูเก็ตเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ภูเก็ตจึงกลายเป็นแหล่งแร่ดีบุกที่สำคัญ มีการสัมปทานแร่ทั้งบนบกและในทะเล

แร่ดีบุกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดฐานะทางเศรษฐกิจของคนภูเก็ตมาโดยตลอด

จนกระทั่งปัจจุบันจำนวนแร่ดีบุกลดน้อยลงและราคาแร่ดีบุกตกต่ำ การทำเหมืองแร่ดีบุกจึงหมดความสำคัญลงไป

ในขณะที่เดียวกันความสวยงามทางธรรมชาติของเกาะภูเก็ตได้เข้ามามีบทบาททดแทน

กลายเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญและสร้างรายได้หลักให้ชาวภูเก็ตในปัจจุบัน3. ย ทรัพยากรป่าไม้

ย ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดภูเก็ต มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งพอสรุปได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ย 3.1 ป่าไม้เขตร้อนชื้น มีลักษณะเป็นป่ารกทึบ ซึ่งปรากฏบริเวณภูเขา เช่นย เขาบางคู เขาขนาดเกิด เขาพระแทว แต่ปัจจุบัน

สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกทำลายเป็นจำนวนมาก เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่นย เพื่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ทต่าง ๆ การสร้างสนามกอล์ฟ

รวมถึงการบุกรุกเพื่อการปลูกยางพาราและพืชเศรษฐกิจอื่น ๆย ทั้งในพื้นที่ป่าทั่วไป และในเขตป่าสงวน

การบุกรุกเพื่อการทำสวนยางเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ลดพื้นที่ลงจำนวนมากย 3.2 ป่าชายหาด เป็นป่าโปร่งไม่ผลัดใบ

ขึ้นอยู่ทั่วไปบริเวณชายหาดทะเลน้ำท่วมไม่ถึง และบริเวณเชิงเขาริมทะเลย พันธุ์ไม้ที่ปรากฏ เช่น สนทะเล หูกวาง โพธิ์ทะเล ปอทะเล ตีนเป็ดทะเล หยีน้ำ จิกทะเล

ผักนึ่งทะเล เป็นต้นย พื้นที่ป่าชายหาดที่ปรากฏในจังหวัดภูเก็ต เช่น บริเวณหาดในยาง ท่าฉัตรไชย และตลอดแนวชายฝั่งตะวันออกของเกาะภูเก็ต(ภาพป่าชายหาด)

ย ป่าชายหาดเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับป่าประเภทย อื่น เช่นป่าชายเลนหรือป่าไม้ทั่วไป ด้วยเหตุนี้ป่าชายหาด

จึงถูกบุกรุกแปรสภาพเพื่อกิจกรรมย ต่าง ๆ มากมาย เช่น เพื่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ทต่าง ๆ โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ต

นอกจากนี้บริเวณชายฝั่งตะวันออก ป่าชายหาดได้รับความเสียหายจากการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่ด้านหลังป่าชายเลน

ย ย 3.3 ป่าชายเลนย ป่าชายเลนเป็นป่าในเขตร้อนชื้น เป็นป่าไม่ผลัดใบ ป่าชายเลนมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า โปงโกงกวางโ

ซึ่งเรียกตามต้นไม้ที่มีมากและมีบทบาทสำคัญต่อระบบนิเวศป่าชายเลนย ชาวภูเก็ตเรียกป่าชายเลนว่า โปงโกงกวางโ ย ย

(ภาพป่าชายเลน)

ย ป่าชายเลนในประเทศไทยกระจุกกระจายอยู่ตามชายฝั่งทะเลทั้งในภาคกลางภาคตะวันออกและภาคใต้ย

สำหรับจังหวัดภูเก็ตพบมากบริเวณชายฝั่งตะวันออกตั้งแต่ตอนเหนือสุดคือบริเวณย ย ย ย ท่าฉัตรไชยจนถึงตอนใต้คือบริเวณอ่าวภูเก็ตย

พื้นที่ป่าชายเลนที่สำคัญในภูเก็ต เช่น ป่าชายเลนคลองอู่ตะเภา ยป่าชายเลนคลองท่ามะพร้าว ยป่าชายเลนคลองพาราย ยป่าชายเลนคลองบางโรง

ยป่าชายเลนคลองท่าเรือ ยป่าชายเลนคลองบางชีเหล้า และป่าชายเลนคลองท่าจีน

ย พันธุ์ไม้ป่าชายเลนเช่น โกงกางย แสม ลำพูย ตะบูนย ตาตุ่มย ปรงทะเลย เบ้งย เหงือกปลาหมอ เป็นต้น

ย 3.4 ป่าพวย อาจารย์ฤทัย ภูมิภาคาร กล่าวถึงป่าพวยว่า โย เป็นคำบักซ์ได้ บางท้องถิ่นเรียกว่า โพละย หมายถึงพื้นที่ลุ่ม น้ำแช้ง

ลักษณะคล้ายมาบในภาคตะวันออกโ

ย ป่าพวย เป็นป่าที่มีน้ำแช้ง เป็นเหตุให้ต้นไม้ป่าพวยต้องปรับตัวเองให้อยู่รอด โดยสร้างรากไหลพันผิวดินย เพื่อระบายอากาศ รากเหล่านี้เรียกว่า รากหายใจ

ย พวยในเกาะภูเก็ตเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของชายฝั่งทะเลในอดีต โดยการเกิดสันทรายในทะเลห่างฝั่งเล็กน้อย ต่อมาสันทรายเหล่านี้จะสูงขึ้นจนปิดกั้นทะเลภายใน

และเกิดแอ่งน้ำเค็มขึ้นย ย ย ต่อมาน้ำเค็มในแอ่งค่อย ๆ จืดลง พืชจำพวกกกและหญ้าต่าง ๆ เริ่มเจริญงอกงามขึ้นย จากนั้นพืชชนิดอื่น ๆ

(ภาพป่าพวย)และต้นไม้ใหญ่ก็เติบโตและปรับสภาพเข้าสู่ความเป็นพวยย ย พันธุ์ไม้ที่พบในป่าพวยของภูเก็ต เช่น ผักกูด ลำแพ้ง หม้อข้าวหม้อแกงลิง กำแพงเจ็ดชั้น จูด

เสม็ดหญ้าวงช้างย ย หวายย ตีนเป็ดทะเล บุกเบา เป็นต้น

ย พวยในภูเก็ตมีพื้นที่กระจุกกระจายอยู่บริเวณชายฝั่งตะวันตกของเกาะ พวยที่ยังคงสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์ในอดีต คือ พวยบริเวณหาดไม้ขาว เช่น พวยทับเคย พวยยายรัตน์

พวยจืด พวยยาว พวยจิก พวยไม้ขาว พวยเจ๊ะสนย ปัจจุบันพวยเหล่านี้ถูกถมเกือบหมด เนื่องจากการสร้างสนามบิน นอกจากนี้ยังมีการขุดลอกพวยเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเก็บน้ำ

ปัจจุบันจึงยังคงเหลือพวยจิกย คาดว่าในอนาคตพวยในจังหวัดภูเก็ตอาจหมดไปอย่างแน่นอน4. ทรัพยากรแหล่งน้ำ

ย แหล่งน้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญทั้งในด้านการรักษาคุณภาพน้ำ สภาพแวดล้อมและการวางแผนพัฒนา ภูเก็ตมีพื้นที่แหล่งน้ำทั้งสิ้น 24 แหล่งย

ย คลองบางใหญ่เป็นสายน้ำแห่งเดียวในภูเก็ตที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปีและยังมีลำธารต่างๆย ที่ไม่ไหลตลอดทั้งปีอีก 118 สาย

อ่างเก็บน้ำบางวาดเป็นอ่างเก็บน้ำที่สำคัญเพียงแห่งเดียวของภูเก็ต

จึงส่งผลให้เกิดขาดแคลนแหล่งน้ำจืดที่มีคุณภาพสูงที่นำมาใช้บริโภครวมทั้งเพื่อการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตหนึ่งสี่อั่งอิงโครงการความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน , ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการจัดการ ทรัพยากรชายฝั่งและสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชนประมงพื้นบ้านพังงา

โครงการวางแผนการพัฒนาและจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ, สารสนเทศทรัพยากรจังหวัดภูเก็ต, 1990(2533)
ฤดีย์ ภูมิภูถาวร, ย ท้องถิ่นของเรา 1 ,ภูเก็ตย :ย 2536ศิลปากร, กรมย ถลาง ภูเก็ตและชายฝั่งทะเลอันดามัน : 2532

สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, รายงานประจำปี 2537